

BOERENZWALW EN HUISZWALW

Zwaluwen zijn gezellige en sierlijke insectenetters. Een zwaluwengezin eet per dag duizenden insecten. De boerenzwaluw met zijn diep gevorkte staart en rode "gezicht", maakt zijn nest vaak op een balk of richeltje in een schuur of stal. Het nest van modder en klei is van boven open en bekleed met strootjes en veren. De huiszwaluw nestelt veelal onder overhangende daken, aan het dakbeschoot. Hij kiest meestal voor dakranden met een lichte kleur aan de noord- of oostkant van een gebouw. Huiszwaluwen zijn koloniebroeders, ze nestelen vaak met meerdere paartjes aan één dakrand.

boerenzwaluw

WAT U KUNT DOEN VOOR DE ZWALUWEN!

Boerenzwaluw:

- Door schuren en stallen toegankelijk te maken geeft u de boerenzwaluw de kans een nestplaats te vinden. Een kier, ontluchtingsopening of kapot ruitje is al genoeg.
- Zorg voor een beetje ruw oppervlak op of aan een draagbalk of wand om het nest op of tegenaan te bouwen. Sla bijvoorbeeld een paar spijkers in een balk. Stalen liggers maakt u geschikt door er ruwe balkjes onder te maken.

Huiszwaluw:

- Verf de dakrand in een lichte kleur en houd hem enigszins ruw.
- Een klein latje tegen de muur geeft de vogel houvast.
- Huiszwaluwen hebben het liefst een open aanvliegroute, dus zonder hoge bomen.
- Voor huiszwaluwen is het zinvol een aantal kunstnesten bij elkaar te plaatsen.

nest van de huiszwaluw

Voor beide soorten:

- Zorg dat de zwaluw bouw materiaal voor zijn nest kan vinden door een modder- of kleiplaats te maken. Een stuk landbouwplastic eronder verkleint de kans op uitdroging.
- Verwijder bij het schoonmaken geen oude nesten. Zwaluwen gebruiken ze vaak meerdere jaren.
- Door een plankje onder een zwaluwnest te bevestigen, voorkomt u overlast door zwaluwenmest.
- U kunt kunstnesten kopen of maken. Een stukje kippengaas, in de juiste vorm, bevestigen aan een plankje en bekleden met een mengsel van cement en zaagsel. Hang de kunstnesten op plekken waar eerder zwaluwen gebroed hebben.

HUISMUS EN SPREEUW

Mussen en spreeuwen zorgen voor veel leven op het erf. Door het vernieuwen van daken zijn veel geschikte broedplaatsen voor deze vogels verdwenen.

WAT U KUNT DOEN VOOR MUSSEN EN SPREEUWEN!

- Zorg voor een goed beschutte plek. Mussen en spreeuwen zijn verder niet kieskeurig en broeden op uiteenlopende plekken in boerderijen, garages, schuren en stallen.
- Houd bij het vernieuwen of restaureren van een dak of dakbeschoot een invlieg gat open zodat de vogels een vrije toegangsroute naar het nest hebben.
- Ook voor deze vogelsoorten zijn nestkasten te verkrijgen. Voor de spreeuw is er de traditionele spreeuwenpot.

KERKUIL EN STEENUIL

Kleinschalige gebieden met houtwallen, ruige bermen, overhoeken, schrale slootkanten en boerenerven vormen het leefgebied van kerk- en steenuilen. De uil vindt zijn voedsel vooral in de grazige en kruidige begroeiing aan de randen van graslanden en langs opgaande beplantingen. Met de steenuil gaat het in Friesland erg slecht.

Er zijn nog zo'n 15 broedparen. Van de kerkuil waren er eind zeventiger jaren in Friesland minder dan tien broedparen over. Nu gaat het gelukkig veel beter. Door veel aandacht aan deze soort te besteden, is er in Friesland weer een gezonde populatie van honderden broedparen opgebouwd.

kerkuilen

WAT U KUNT DOEN VOOR DE UILEN!

- Voor de kerkuil kan een grote nestkast (kist) in de nok van een boerderij (in Friesland veelal achter het uilenbord) geplaatst worden.
- Ook voor de steenuil kan een speciale langwerpige nestkast geplaatst worden.
- Steenuilen nestelen ook in holtes van bomen en in oude gebouwtjes. Door bomen te behouden of aan te planten en schuurtjes toegankelijk te maken voor de steenuil helpt u deze vogel overleven. Een kleine

opening is voor de steenuil voldoende om bij zijn nestplaats te komen.

- Door (delen van) het grasland niet of weinig te bemesten en niet vaker dan één keer per jaar te maaien, zorgt u voor een geschikt leefgebied voor de prooidieren van uilen. Chemische bestrijdingsmiddelen zijn uit den boze.
- Door een stuk landbouwplastic onder de vaste zitplek van de uil te spannen beschermt u uw spullen tegen uilenmest.

nestkast van de steenuil

ZANGVOGELS

Op een (boeren)erf komen naast de karakteristieke vogels als boerenzwaluw en kerkuil veel meer vogelsoorten voor. Merels, zanglijsters, vinken, groenlingen, putters, mezen, roodstaarten, vliegenvangers en andere kleine zangvogels. Ook grotere zangvogels zoals eksters, kauwen, zwarte kraaien en Vlaamse gaaien horen bij het platteland. Al deze vogels hebben hun eigen voorkeuren voor voedsel en nestplaats.

WAT U KUNT DOEN VOOR DE VOGELS!

- Door bij houtwallen, singels en bosjes in het midden bomen en aan de randen struiken te planten, zorgt u voor een gevarieerde leefomgeving waarin meerdere soorten zich thuis voelen.
- Besdragende struiken als lijsterbes, vlier, of Gelderse roos in heggen of hagen vormen een goede aanvullende voedselbron voor veel vogels.
- Dichte doornstruiken als sleedoorn, meidoorn en hondsroos vormen een goede schuil- en nestelplaats voor kleinere vogelsoorten.
- Verschillende vogels broeden graag in de holtes van oude bomen als knot- of fruitbomen.
- De holten en kronen van hoogstamfruitbomen dienen als broedplaats. Daarnaast komen er veel insecten op de bloeiende bomen af.
- Poelen zijn van belang als drink- of wasplaats voor vogels en andere dieren. Naast vogels profiteren ook insecten, amfibieën en zoogdieren van de poel.
- Door ongebruikte hoekjes op het erf ruig te houden, biedt u insecten, vogels, amfibieën en kleine zoogdieren een goede leefomgeving.
- In plaats van snoeihout af te voeren of te verbranden, kunt u takkenbulten of takkenrillen aanleggen waarin vogels kunnen broeden.
- Het ophangen van nestkasten heeft meestal direct resultaat. Behalve mezen maken ook ringmus, bonte vliegenvanger en gekraagde roodstaart er dankbaar gebruik van.
- Er bestaan speciale nestkasten voor verschillende vogelsoorten.

gekraagde roodstaart